

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH140032
NAZWA OBSZARU Ostoja Nadliwiecka

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH140032	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Nadliwiecka

1.4. Data opracowania 2008-02	1.5. Data aktualizacji 2021-01
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW: 2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*): 2011-03
Data objęcia obszaru ochroną SOO: Brak danych

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna

21.978

Szerokość geograficzna

52.3673

2.2. Powierzchnia [ha]:

13622.72

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL12	Mazowieckie
------	-------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			10.9		M	D			
3130			24.1		M	B	C	A	B
3150			102.27		M	A	C	A	B
3270			5.99		M	A	C	A	A
6120			8.17		M	D			
6410			0.41		M	D			
6430			46.14		M	A	C	A	A
6510			672.17		M	A	C	B	A
7140			0.0		M	D			
7230			0.53		M	C	C	C	C
9170			63.51		M	A	C	B	B
91E0			863.56		M	A	C	B	C
91F0			119.98		M	A	C	B	B

91T0		17.31		M	B		C		A		B
------	--	-------	--	---	---	--	---	--	---	--	---

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki				Populacja na obszarze						Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	1617	Angelica palustris			p	500	500	i		M	C	B	C	C
I	4056	Anisus vorticulus			p				P	M	C	C	C	C
A	1188	Bombina bombina			p				P	M	C	A	C	C
M	1337	Castor fiber			p				P	M	A	A	C	A
F	1149	Cobitis taenia			p				P	M	A	B	C	B
F	1163	Cottus gobio			p				P	M	D			
F	2484	Eudontomyzon mariae			p				P	M	D			
M	1355	Lutra lutra			p				P	M	A	A	C	A
I	1060	Lycaena dispar			p				P	M	C	B	C	B
I	4038	Lycaena helle			p				P	M	C	B	C	B
F	1145	Misgurnus fossilis			p				P	M	C	B	A	C
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				P	M	C	C	C	C
F	5339	Rhodeus amarus			p				P	M	C	B	C	C
F	1146	Sabanejewia aurata			p				P	M	D			
A	1166	Triturus cristatus			p				P	M	C	B	C	C
I	1032	Unio crassus			p				P	M	C	A	A	B
I	1014	Vertigo angustior			p				P	M	C	A	A	C
I	1016	Vertigo moulinsiana			p				P	M	B	A	A	A

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.

- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N06	2.01
N10	57.62
N16	12.65
N23	1.05
N07	0.19
N17	4.65
N21	0.0
N19	3.91
N12	17.92
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032 stanowi teren jednego z największych dopływów rzeki Bug. Liwiec początek bierze w rozległej, zatorfionej niecce będącej najprawdopodobniej dawnym jeziorem lodowca. Do lat II połowy XX w. znajdował się tu jeden z największych w Polsce kompleksów torfowisk niskich typu dolinowego noszący nazwę Bagna Klimonty lub Torfowisko Klimonty, który zmeliorowano i zamieniono na łąki. Liwiec płynie przez teren o konfiguracji falistej i pagórkowatej, przecinając obszar morenowy w okolicach Kisielan i Mokobód koło Siedlec. Podłoże rzeki jest bardzo urozmaicone, na przemian piaszczyste, żwirowe, gliniaste i zamulone. Wielokrotnie podejmowano próby regulacji koryta, ale zmieniono je jedynie w górnym i częściowo w środkowym biegu. Na odcinku od Pogorzela do ujścia Liwiec płynie naturalnym, zmiennym co do głębokości i szerokości korytem, tworząc liczne meandry. W dolnym odcinku występują liczne wyspy, śródrzeczne płycizny, łąchy, plaże i starorzecza. W dolinie dominują użytki zielone tworzące mozaikę z lasami łęgowymi, olsami, zaroślami wierzbowymi oraz szuwarami. Krajobraz urozmaicają pojedyncze drzewa i ich grupy. Lokalnie w wielu miejscach postępuje wtórne zabagnienie i obserwowana jest dynamiczna regeneracja naturalnej roślinności. Czynnikiem stymulującym te procesy jest zaprzestanie użytkowania oraz działalność bobrów. Istotnym elementem doliny są kompleksy stawów rybnych w Klimontach, Czepielinie, Jarnicach, Golicach i Siedlcach oraz zalew w Węgrowie. Obszar Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032 jest to najcenniejszy pod względem

przyrodniczym, obok doliny Bugu, obszar we wschodniej części województwa mazowieckiego. O tak wysokiej randze świadczy przede wszystkim - wysoka różnorodność biologiczna; koncentracja stanowisk chronionych i ginących gatunków roślin, grzybów i zwierząt; różnorodność siedlisk przyrodniczych oraz funkcja jednego z najważniejszych korytarzy ekologicznych o węzłowym znaczeniu ponad regionalnym. Wysoki walor przyrodniczy doliny Liwca dodatkowo podkreśla wyznaczenie w jej obrębie obszaru Natura 2000 na mocy Dyrektywy Ptasiej (PLB140002). Dolina Liwca to cenny krajobrazowo i przyrodniczo kompleks przestrzenny różnych środowisk reprezentujących pełną skalę wilgotnościową siedlisk występujących w dolinie rzecznej i warunkujący ściśle określone zespoły roślin i zwierząt. Do szczególnie interesujących gatunków roślin naczyniowych występujących na tym obszarze należą gatunki wymienione w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin - cibora żółta *Cyperus flavescens* i krwawnica pospolita *Lythrum hyssopifolia*. Ich obecność warunkuje ekstensywna gospodarka rybacka w obrębie stawów hodowlanych. Obszar ten ma szczególne znaczenie dla ochrony i zachowania brzozy niskiej *Betula humilis*, gatunku figurującego w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin. Jej populacja na odcinku Czepielin-Golice liczy ok. 200 osobników i jest jedną z największych w województwie mazowieckim. Dolina Liwca ma również duże znaczenie pod względem biogeograficznym. Stanowi m.in. najdalej wysunięte na północ miejsce występowania ważki lecicy białoznaczonej *Orthetrum albistylum*, będąc tym samym północną granicą zasięgu tego gatunku. Z innych rzadkich gatunków warty podkreślenia jest północny gatunek ważki - łątka wiosenna *Coenagrion lunulatum*. Szczególną rzadkością jest obecność chrząszcza *Rhantus consputus*, który w Polsce notowany był zaledwie na kilku stanowiskach. Tutaj też odkryto bardzo rzadkiego w Polsce pająka *Tetragnatha reimoseri*. Tym samym stanowisko to stało się elementem łącznikowym izolowanych do tej pory względem siebie populacji w północno-wschodniej Polsce i na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. Dla borealnego pająka *Aphileta misera* dolina Liwca jest południowym krańcem zasięgu. Przeprowadzone w stawach rybnych obszaru badania wykazały duże bogactwo gatunkowe brzuchozęsków *Gastrotricha*. Znaleźniony *Ichthyidium bifurcatum* jest drugim stwierdzeniem tego gatunku w Polsce, a trzecim na świecie. Ogólny wskaźnik różnorodności gatunkowej dla tej grupy zwierząt wyniósł 2,73. Godne podkreślenia jest występowanie w obrębie obszaru pijawki lekarskiej *Hirudo medicinalis*, gatunku wymienionego w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

4.2. Jakość i znaczenie

91E0* – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnetion glutinoso - incanae*, olsy źródłiskowe) W obszarze stwierdzono cztery zróżnicowane siedliskowo i wilgotnościowo postacie łągów:- Podtyp *91E0.1 Nadrzeczny łąg wierzbowy *Salicetum albae* łąg reprezentowany przez zbiorowisko *Salicetum albo-fragilis*. W warstwie drzew występują wierzby – biała *Salix alba* i krucha *S. fragilis*, a w podszycie wierzba trójpręcikowa *Salix triandra*. Jako gatunki towarzyszące pojawiają się tu topole – szara *Populus x canescens* i czarna *Populus nigra*. Bardzo licznie, wręcz masowo występuje klon jesionolistny *Acer negundo*. Do stałych składników runa należą: tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*, rzepicha ziemnowodna *Rorippa amphibia*, żywokost lekarski *Symphytum officinale*, jaskier rozłogowy *Ranunculus repens*, mózga trzcinowata *Phalaris arundinacea* i bluszcz kurdybanek *Glechoma hederacea*. łąg ma wyłącznie charakter wąskich pasów zadrzewień o różnej powierzchni i tworzących układy przestrzenne, wzajemnie się przenikając z innymi zbiorowiskami łągowymi. Stwierdzono go wyłącznie w dolnym odcinku doliny Liwca.- Podtyp *91E0.1 Nadrzeczny łąg topolowy *Populetum albae* Siedlisko w stanie szczątkowy w obrębie Obszaru. występuje wyłącznie w postaci niewielkich powierzchniowo płatów w dolnej części doliny Liwca. Drzewostan budują topole: biała *Populus alba*, szara *Populus x canescens* i czarna *Populus nigra*. W runie występują przede wszystkim gatunki nitrofilne, zwłaszcza z klasy *Artemisietea* zwłaszcza z rzędów – *Glechometalia* i *Convolvuletia* reprezentowane przez: jasnoty *Lamium*, jeżyny *Rubus* sp., bluszcz kurdybanka *Glechoma hederacea*, pokrzywę zwyczajną *Urtica dioica* czy trybulę leśną *Anthriscus sylvestris*. - Podtyp *91E0.3 Niżowy łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* W drzewostanie dominuje olsza czarna *Alnus glutinosa*, której towarzyszy czeremcha zwyczajna *Padus avium*. W przypadku płatów rosnących w uroczysku Klimonty pojawia się: wiąz szypułkowy *Ulmus laevis* i jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*. Podszycie budują: porzeczka czerwona *Ribes spicatum*, kruszyna *Frangula alnus*, trzmielina zwyczajna *Euonymus europaeus*, dziki bez czarny *Sambucus nigra* i jeżyny *Rubus*. W różnym stopniu wykształconym runie największy udział mają: czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alernifolium*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* (zwłaszcza w przesuszonych płatach), chmiel zwyczajny *Humulus lupulus*, kuklik pospolity *Geum urbanum* i gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*. Z pozostałych gatunków na uwagę zasługują szczawik zajęczy *Oxalis acetosella* i wietlica samicza *Athyrium filix-femina*. W miejscach o zabagnionej glebie pojawiają się: knieć błotna

Caltha palustris, jaskier rozłogowy *Ranunculus repens*, gatunki olsowe z klasy *Alnetea glutinosae* i szuwarowe ze związku *Magnocaricion*. W warstwie mszystej rosną na ogół licznie - żórawiec falisty *Atrichum undulatum*, krótkosz pospolity *Brachytecium rutabulum*, płaskomerzyk falisty *Plagiomnium undulatum* oraz wątrobowiec płozik różnolistny *Lophocolea heterophylla*. - Podtyp *91E0.4 Źródłiskowe lasy olszowe na niżu

Bardzo rzadko spotykane siedlisko w obrębie Obszaru i o dość niejasnym pod względem syntaksonomicznym statusie. Z pewnością obfite występowanie w runie śledziennicy skrętolistnej *Chrysosplenium alernifolium*, turzycy błotnej *Carex acutiformis* i rzeżuchy gorzkiej *Cardamine amara* odróżniają te fitocenozy od łągów olszowo-jesionowych *Fraxino-Alnetum*. Drzewostan buduje wyłącznie olsza czarna *Alnus glutinosa*. Siedlisko o podsiąkowym typie zasilania. Ze względu na różnorodność podtypów siedliska stopień reprezentatywności oceniono na poziomie bardzo dobrym w związku z czym nadano mu ocenę A. Powierzchnia względna siedliska, tj. udział powierzchni pokrytej siedliskiem przyrodniczym w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa nie przekracza 2%, dlatego też parametr ten otrzymał ocenę C. Na ocenę stanu zachowania wpływa przede wszystkim ujednolicona struktura drzewostanów, występowanie gatunków niezgodnych z siedliskiem oraz niewystarczająca ilość martwego drewna. Mimo to siedlisko charakteryzuje się dobrym stanem zachowania, stąd ocena parametru kształtuje się na poziomie B. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość dobrą – C (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, M. Falkowski, 2013).

91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*) Śródlądowy bór chrobotkowy występuje tylko w okolicach Jarnic, gdzie porasta piaszczyste wały wydmowe w partii krawędziowej doliny Liwca. Drzewostan jest jednogatunkowy o niskiej bonitacji i tworzy go sosna *Pinus sylvestris*. Pojedynczo występuje brzoza brodawkowata *Betula pendula*. Dominują drzewostany 50- 60 letnie, choć reprezentowane są wszystkie klasy wieku. Warstwa krzewów bardzo słabo rozwinięta, z udziałem jałowca *Juniperus communis*, podrostu brzozy i sosny. W warstwie runa występują w małej ilości m.in.: szczaw polny *Rumex acetosella*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, wrzos *Calluna vulgaris*, szczotlicha siwa *Corynephorus canescens*, borówka brusznica *Vaccinium vitis-idaea*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa* i kostrzewa owcza *Festuca ovina*. Warstwa mszysto-porostowa dobrze rozwinięta, przy czym występują również powierzchnie gołego piasku lub wyłącznie sama ściółka złożona z opadłych igieł. Generalnie zwarcie roślinności w tej warstwie wynosi ok 50-60%. Z porostów rosną, tu m.in.: płucnica islandzka *Cetraria islandica*, chrobotki - widlasty *Cladonia furcata*, leśny *C. sylvatica* (= *arbuscula*) i reniferowy *C. rangiferina*. Stopień reprezentatywności oceniono na poziomie dobrym w związku z czym nadano mu ocenę B. Powierzchnia względna siedliska, tj. udział powierzchni pokrytej siedliskiem przyrodniczym w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa nie przekracza 2%, dlatego też parametr ten otrzymał ocenę C. Siedlisko charakteryzuje się bardzo dobrym stanem zachowania, stąd ocena parametru kształtuje się na poziomie A. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość dobrą – B (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, M. Falkowski, 2013).

91F0 – Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) Najlepiej zachowane łągi stwierdzono w uroczysku Klimonty. Drzewostan buduje olsza czarna *Alnus glutinosa*, której udział wzrósł w wyniku zamierania masowego jasionu *Fraxinus excelsior*. Pomimo to znajdują się jeszcze fragmenty drzewostanów gdzie ten gatunek ma udział 10-20%. Ponadto w drzewostanie występują: wiąz szypułkowy *Ulmus laevis*, klony - zwyczajny *Acer platanoides* i jawor *Acer pseudoplatanus*, którym towarzyszą pojedynczo ponad 100-letnie dęby szypułkowe *Quercus robur*. Warstwę krzewów tworzą: czeremcha zwyczajna *Padus avium*, leszczyna zwyczajna *Corylus avellana*, porzeczka czerwona *Ribes spicatum* oraz podrost drzew, głównie jesionu i wiązu. W bardzo bujnym runie występują m.in. jasnota plamista *Lamium maculatum*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alernifolium*, miódunka ćma *Pulmonaria obscura*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, bodziszek cuchnący *Geranium robertianum*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia* i niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*. Stopień reprezentatywności oceniono na poziomie bardzo dobrym w związku z czym nadano mu ocenę A. Powierzchnia względna siedliska, tj. udział powierzchni pokrytej siedliskiem przyrodniczym w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa nie przekracza 2%, dlatego też parametr ten otrzymał ocenę C. Siedlisko charakteryzuje się dobrym stanem zachowania, stąd ocena parametru kształtuje się na poziomie B. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość

dobrą – B (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, M. Falkowski, 2013).9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum) Drzewostany tworzą tu dąb szypułkowy *Quercus robur*, brzoza brodawkowata *Betula verucosa*, grab *Carpinus betulus*. Gatunkami domieszkowymi są: sztucznie wprowadzona sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon – zwyczajny *Acer platanoides* i jawor *A. pseudoplatanus*. W przypadku grądów niskich pojawiają się: wiąz szypułkowy *Ulmus laevis*, olsza czarna *Alnus glutinosa* i pojedynczo jesion *Fraxinus excelsior*. Warstwę krzewów tworzy głównie leszczyna zwyczajna *Corylus avellana* oraz odnawiający się grab. Runo w zależności od żyzności i wilgotności gleby, wieku i różnicowania przestrzennego drzewostanu oraz warunków świetlnych wykazuje znaczne różnicowanie tak pod względem składu gatunkowego jak i struktury. Z gatunków typowych dla grądów występują tu m.in.: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas*, perłówka zwisła *Melica nutans*, przytulia *Schultesia Galium schltesii* i zawilec gajowy *Anemone nemorosa*. W płatach zacienionych w runie wzrasta udział ilościowy gatunków ogólnoleśnych, jak: szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolia* i kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*. Warstwa mszysta grądów jest słabo rozwinięta, a głównym gatunkiem jest tu żurawiec falisty *Atrichum undulatum*. Stopień reprezentatywności oceniono na poziomie bardzo dobrym w związku z czym nadano mu ocenę A. Powierzchnia względna siedliska, tj. udział powierzchni pokrytej siedliskiem przyrodniczym w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa nie przekracza 2%, dlatego też parametr ten otrzymał ocenę C. Siedlisko charakteryzuje się dobrym stanem zachowania, stąd ocena parametru kształtuje się na poziomie B. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość dobrą – B (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, M. Falkowski, 2013).3130 brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea* W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym.3270 zalewane muliste brzegi rzek W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym.3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion* Starorzecza stanowią nieodłączny element doliny Liwca. Starorzecza mają na ogół owalny lub soczewkowaty kształt. Rzadziej występują w postaci rynien bocznych lub o kształtach łuku. Powierzchnia starorzeczy jest bardzo różna. Dna najstarszych starorzeczy, znajdujących się w zasięgu wód powodziowych, pokryte są osadami pochodzenia organicznego z domieszką frakcji mineralnych. Zbiorniki leżące poza zasięgiem wód powodziowych wysłane są mułem organicznym, którego zasadniczym składnikiem jest detrytus roślinny. Intensywny rozwój roślinności wodnej i szuwarowej zwiększa miąższość osadów dennych. Z waloryzujących siedlisko przyrodnicze zbiorowisk ze związków *Potamion* i *Nymphaeion* stwierdzono następujące zespoły: moczarki kanadyjskiej *Elodeetum canadensis*, włosienicznika krążkolistnego *Ranunculetum circinatis*, rogatka sztywnego *Ceratophylletum demersi*, wywłócznika okółkowego *Myriophylletum verticillatis*, rdestnicy połyskującej *Potametum lucenstis*, rdestnicy grzebieniastej *Potametum pectinatis*, grążela żółtego i grzybieni białych *Nupharo-Nymphaeetum albae* i żabiściku pływającego *Hydrocharitetum morsus-ranae*. Strefę brzegową starorzeczy porasta roślinność szuwarowa klasy *Phragmitetea*. Z interesujących gatunków stwierdzono m.in.: salwinie pływającą *Salvinia natans*, pływacza zwyczajnego *Utricularia vulgaris*, grążela żółtego *Nuphar lutea*, grzybienie białe *Nyphaea alba*, rzęsę garbatą *Lemna gibba* i wgłębkę wodną *Riccia fluitans*. Stopień reprezentatywności oceniono na poziomie bardzo dobrym w związku z czym nadano mu ocenę A. Powierzchnia względna siedliska, tj. udział powierzchni pokrytej siedliskiem przyrodniczym w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa nie przekracza 2%, dlatego też parametr ten otrzymał ocenę C. Siedlisko charakteryzuje się bardzo dobrym stanem zachowania, stąd ocena parametru kształtuje się na poziomie A. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość dobrą – B (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, M. Falkowski, 2013).6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym.6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym.6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże *Arrhenatherion* W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym.7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie

stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym. 1617 Starodub łąkowy *Ostericum palustre* *Ostericum palustris*, w obrębie doliny Liwca ma dwa centra występowania. Pierwsze znajduje się w na południe od miejscowości Mordy na jednym z największych niegdyś torfowisk niskich w Polsce, powszechnie zwanym Klimontami. Drugie znajduje się w na zatorfionym odcinku doliny na odcinku od Czepielina do Purzeca. Ogółem stwierdzono 9 stanowisk tego gatunku (Ciosek i in. 2012). Pewne występowanie staroduba łąkowego stwierdzono na 7 stanowiskach. Roślina ta w obrębie Ostoi Nadliwieckiej występuje głównie na wilgotnych łąkach ze związków *Calthion palustris* i *Molinion caeruleae* oraz ziołoroślach *Filipendulion ulmariae*. Liczebność na stanowisku wynosi na ogół kilkanaście-kilkadziesiąt okazów. Na stanowisku w Golicach Kolonii populacja wynosi ok 1000 osobników. Starodub łąkowy *Ostericum palustre* najprawdopodobniej ma znacznie więcej stanowisk niż dotychczas przypuszczano. Należy się spodziewać w kolejnych latach odkrycia nowych, nieznanych miejsc występowania tego gatunku. Uwagę zwraca duża trwałość populacji tej rośliny na znanych stanowiskach. Biorąc powyższe pod uwagę, stosunkowo niską wielkość odkrytej do tej pory populacji - szacuje się w przedziale poniżej 2% populacji krajowej, parametrowi nadano ocenę C. Ze względu na zaniechanie ekstensywnego użytkowania stan zachowania oceniono jako średni i nadano mu ocenę B. Omawiane stanowiska uznano za odizolowane i nadano ocenę C. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość znaczącą – C (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, M. Falkowski, 2013).

1337 Bóbr *Castor fiber* Populację bobra europejskiego na obszarze Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka szacuje się na 48 rodzin. Na głównych rowach melioracyjnych oraz stawach rybnych zinventaryzowano 9 rodzin, natomiast szacuje się, iż główne ciek wodne zasiedla 39 rodzin. Kontrolni terenowej poddano brzegi cieków głównych o łącznej długości 23,47 km. Ślady obecności bobrów (zgrzyzy, stołówki, żeremie, żeremio-norę, kopczyki) występowały na całej długości brzegów badanych odcinków cieków. Rodzina bobrowa, zależnie od dostępności zimowego żeru pędowego krzewów i drzew liściastych zajmuje ciek lub zbiorniki wodne o 1-4 km długości linii brzegowej (Dzięciołowski, 1996). Żurowski (1987) podaje dla bobra europejskiego długość arealu od 500 do 2 km a nawet 4 km. W przypadku obszaru Natura 2000 „Ostoja Nadliwiecka” przyjęto, iż jedna rodzina bobrowa zasiedla główne ciek wodne na odcinkach o długości średnio 4 km. Ze względu na liczną populację gatunku parametrowi nadano ocenę A. Stan zachowania oceniono jako bardzo dobry i nadano mu ocenę A. Izolację gatunku oceniono na C ze względu na duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość bardzo dobrą – A (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, W. Misiukiewicz, 2013).

1355 Wydra *Lutra lutra* Ogółem na transektach o łącznej długości 23,47 km stwierdzono tropy i ślady wskazujące na obecność wydry na odcinkach 14 km. Ponadto odnaleziono ślady obecności wydr na stawach rybnych w okolicach miejscowości Wólka Soseńska, Strzała i Ogrodniki oraz na rowie melioracyjnym w okolicach miejscowości Czepielin. Ze względu na liczną populację gatunku parametrowi nadano ocenę A. Stan zachowania oceniono jako bardzo dobry i nadano mu ocenę A. Izolację gatunku oceniono na C ze względu na duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość bardzo dobrą – A (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, W. Misiukiewicz, 2013).

5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus* Przeprowadzone badania wykazały, że różanka jest gatunkiem stosunkowo liczny w obszarze Ostoi. Podobnie jak wcześniejsze obserwacje (Marszał i in. 2006, Kuczborski 2010) również obecnie przeprowadzone badania monitoringowe wykazały że gatunek zasiedla małymi stadami niewielkiej powierzchni siedliska rozproszone wzdłuż biegu rzeki. Elementem siedliska skorelowanym z występowaniem różanki była obecność starorzeczy połączonych z Liwcem w okresie normalnych stanów wód. W starorzeczach znajdują się prawdopodobnie dogodnie tarliska gatunku oraz baza pokarmowa. Rzeczywista powierzchnia siedlisk różanki w odniesieniu do całkowitej powierzchni stanowiska monitoringowego stanowiła około 10%. Stan populacji w obszarze oceniono na niski i nadano mu ocenę na C. Stan zachowania oceniono jako dobry i nadano mu ocenę B. Izolację gatunku oceniono na C ze względu na istnienie barier na rzece a co za tym idzie duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość C (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, B. Wziątek, 2013).

1149 Koza *Cobitis taenia* Gatunek należący do rodziny kozowatych zasiedlający większość siedlisk rzecznych, eurytypowy. Na obszarze ostoi występujący bardzo licznie pospolity we wszystkich typach siedlisk. Przeprowadzone badania terenowe wskazują, że na obszarze Ostoi Nadliwieckiej kozę należy zaliczyć do gatunków ubikwistycznych. Jej występowanie pomimo niesprzyjającego ku temu okresu odnotowano na prawie wszystkich stanowiskach połowów. Przy czym trudno jest na tej podstawie wnioskować na temat zagęszczenia i struktury wiekowej populacji ponieważ odławiano wyłącznie pojedyncze osobniki. Stan

populacji w obszarze oceniono na wysoki i nadano mu ocenę na A. Stan zachowania oceniono jako dobry i nadano mu ocenę B. Izolację gatunku oceniono na C ze względu na istnienie barier na rzece a co za tym idzie duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość B (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, B. Wziątek, 2013).1145 Piskorz Misgurnus fossilis (1145) Gatunek należący do rodziny kozowatych zasiedlający głównie wolno płynące cieki, starorzecza i inne zbiorniki bogato porośnięte roślinnością. W obszarze ostoi występujący licznie zwłaszcza w górnym fragmencie biegu Liwca i jego dopływach oraz na obszarze rezerwatu Stawy Siedleckie. Na podstawie przeprowadzonych badań można wnioskować, że piskorz jest gatunkiem licznie występującym na obszarze Ostoi Nadliwieckiej. Szczególnie licznie stwierdzono go na odcinku pomiędzy Golicami a Mokobodami. Tu zlokalizowano również duży obszar zimowania gatunku – rzeka Muchawka. Liczba ryb odłowionych na zimowisku wynosiła łącznie 26 osobników, Przy czym badania prowadzono jedynie na fragmencie stanowiska, pozbawionym pokrywy lodowej. Także struktura wiekowa populacji stosunek osobników YOY i JUV do grupy ADALT wskazuje, że jest ona stabilna a perspektywę ochrony należy określić, jako dobrą. Podobnie dane uzyskane z dostępnej literatury wskazują, że piskorz zasiedlał badany obszar zarówno w okresie przed wystąpieniem przyduchy letniej (Marszał i in. 2006) jak również bezpośrednio po niej (Kuczborski 2010). Zebrane informacje wskazują również że liczna populacja piskorza zasiedla także stanowiące fragment Ostoi stawy rybne w tym rezerwat przyrody Stawy Siedleckie oraz cieki do nich uchodzące. Ze względu na termin realizacji prac trudno jest natomiast określić jak liczna jest populacja gatunku na pozostałych trzech poligonach. Biorąc jednak dane literaturowe można przypuszczać, że również i na tych obszarach stan zachowania populacji piskorza jest właściwy. Stan populacji w obszarze oceniono na niski i nadano mu ocenę C. Stan zachowania oceniono jako dobry i nadano mu ocenę B. Izolację gatunku oceniono na A. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość C (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, B. Wziątek, 2013).1166 Traszka grzebieniasta Triturus cristatus Największa krajowa traszka, szeroko rozpowszechniona w całej Polsce, zwłaszcza na niżu. Na Mazowszu występuje dość często. Stanowisko, na którym stwierdzono liczne składanie jaj przez tego płaza (sytuacja podobna była tam już w roku 2008), to zbiornik w pobliżu skrzyżowania dróg do Paplina i do Jadowa. Na stanowisku tym również dość licznie występuje kumak nizinny. Celem zadań ochronnych wobec tego stanowiska jest utrzymanie istniejącego stanu rzeczy. Ze względu na stosunkowo rzadkie występowanie gatunku stan populacji w obszarze oceniono na C. Stan zachowania oceniono jako dobry i nadano mu ocenę B. Ocenę tą obniżają Izolację gatunku oceniono na C ze względu na duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość C. (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, P. Górski, 2013).1188 Kumak nizinny Bombina bombina Ten ściśle związany z wodą płaz zasiedla całą niziną Polskę. Niegdyś pospolity na terenie kraju, w ostatnich latach traci gwałtownie swoje stanowiska. Należy do najmniejszych płazów krajowych. Na terenie Ostoi Nadliwieckiej najważniejsze dla przyszłości gatunku są bez wątpienia dwa kompleksy stawów rybnych. Są to Stawy Siedleckie oraz Stawy Klimonckie. Na obu wymienionych kumaki tworzą liczne (setki osobników), rozmnażające się populacje. Bardzo dobrym stanowiskiem jest także zbiornik w pobliżu Jaczewa. Stabilne (przynajmniej w roku 2013), choć niewielkie i o niepewnej przyszłości populacje kumaka stwierdzono w rozlewisku przy drodze nr.62, w rozlewisku przy drodze Iły – Strachów, w niewielkich oczkach wodnych przy drodze Paplin – Górki Borze, oraz stawy rybne w Czołomyjach. Stan populacji w obszarze oceniono na C. Stan zachowania oceniono jako bardzo dobry i nadano mu ocenę A. Izolację gatunku oceniono na C ze względu na duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość C (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, P. Górski, 2013).1032 Skójką gruboskorupowa Unio crassus Gatunek zasiedla środkowy odcinek rzeki Liwiec. W obrębie każdego z 3 stanowisk badawczych stwierdzono obecność tego małża, co w przypadku tak rozległego siedliska, świadczy o ogromnej jego wartości dla ocenianego gatunku. Warto podkreślić, że skójką gruboskorupowa współbytuje na każdym z wykazanych stanowisk z innymi przedstawicielami skójkowatych (Unionidae), co świadczy o bardzo dobrym stanie zachowania tych siedlisk. Stan populacji w obszarze oceniono na C. Stan zachowania oceniono jako bardzo dobry i nadano mu ocenę A. Izolację gatunku oceniono na A ze względu na małe izolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość B (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, W. Strużyński, 2013).1016 Poczwarzówka jajowata Vertigo moulinsiana W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku.1014 Poczwarzówka zwężona Vertigo angustior W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku.4056

Zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus* W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku. 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* Gatunek związany z terenami podmokłymi, bardzo narażonymi na przekształcenia i degradację. W ostatniej dekadzie widoczna ekspansja i wzrost liczebności polskich populacji. Gatunek preferuje tereny nadwodne oraz obrzeża rowów melioracyjnych. W ostatnich latach coraz częściej obserwowany w środowiskach suchszych, w tym także ruderalnych. Gatunek ma jedno, a w sprzyjających sezonach dwa pokolenia w roku. Pewnym zagrożeniem dla niego są melioracje i osuszanie terenów podmokłych, gdzie gatunek występuje najliczniej. Utrzymaniu obecnego stanu populacji sprzyjać będzie ekstensywna gospodarka na podmokłych łąkach, która nie dopuści do ich zarastania. Należy unikać wykaszania obrzeży rowów melioracyjnych, gdzie rosną gatunki szczawiu będące roślinami pokarmowymi gąsienic. Dla czerwończyk nieparek na terenie Ostoi Nadliwieckiej nie brak dogodnych biotopów, w których ten motyl może się rozwijać i stale bytować, a dalsze badania terenowe z pewnością zaowocują odnalezieniem kolejnych jego stanowisk. Stan populacji w obszarze oceniono na C ze względu na stosunkowo niską liczebność gatunku w obszarze. Stan zachowania oceniono jako dobry i nadano mu ocenę B. Izolację gatunku oceniono na C ze względu na duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość B (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, A. Woźniak i inni, 2013).

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle* Czerwończyk fioletek występuje na podmokłych łąkach w dolinach rzek, torfowiskach niskich z dużym zagęszczeniem rośliny żywicielskiej. W Polsce i Europie Środkowej i Wschodniej spotykany na nizinach i wyżynach, natomiast w zachodniej części kontynentu wyłącznie w niższych położeniach górskich. Typowymi siedliskami fioletka są zbiorowiska ze związku *Calthion*, półnaturalne i antropogeniczne zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe z klasy *Molinio-Arrhenatheretea* występujące na siedliskach wilgotnych, w sąsiedztwie cieków wodnych. Idealne warunki stwarzają wilgotne i żyzne łąki torfowe *Cirsietum rivularis*. Stanowiska mogą być bardzo niewielkie, ale za to gatunek może osiągać na nich znaczne zagęszczenia. Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość siedliska jest obecność drzew i krzewów stanowiących osłonę od wiatrów (Turlure i in. 2009). Najbardziej pożądane są siedliska półotwarte oraz rozproszone zarośla wierzbowe, szczególnie z wierzbą uszatą *Salix aurita* i wierzbą szarą *S. cinerea*, których kwiaty wiosną stanowią dodatkowo cenne źródło nektaru. Stan populacji określono jako niski i nadano mu ocenę C. Stan zachowania oceniono jako dobry i nadano mu ocenę B. Izolację gatunku oceniono na C ze względu na duże odizolowanie gatunku. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość B. (Źródło danych – dokumentacja PZO Ostoja Nadliwiecka, A. Woźniak i inni, 2013).

1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* W ramach Planu Zadań Ochronnych planowane jest uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	B02.02		i
H	B02.04		i
H	F01.01		i
H	K01.03		i
H	J03.02.01		b
M	A03.01		i
M	A03.03		i
M	E01.01		i
M	D01.02		i
M	E03.01		i

M	F05.04		i
M	G05.01		i
M	I01		i
M	K02.01		
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	A03.02		i
H	A04.02		i
H	B02.05		i
H	E01.03		i
M	A01		b
M	D01.04		i
M	D01.05		i
M	F02.03		i
L	F03.01		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Bistula-Prószczyński Grzegorz 2008 Inwentaryzacja motyli i ważek w 2008 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie, ul. Grochowska 278, 03-841 Warszawa2. Celińska E., Głowacki Z. 1990 Zarośla z *Betula humilis* (Schrk) w pobliżu wsi Czepielin k. Mordów (Wysoczyzna Siedlecka) i ich synekologia. Zesz. Nauk. WSRP w Siedlcach 24 41-483. Ciosek M.T., Marciniuk P., Wierzba M. 1996 Notatki florystyczne z Podlasia. *Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica* 3 85-894. Danilkiewicz Z. 1985 Ichtiofauna Południowego Podlasia. *Rocznik Międzyrzecki* 16-17 31-555. Danilkiewicz Z. 1997 Minogi oraz ryby rzeki Bug i jego polskich dopływów. *Arch. Ryb. Pol.* 5,2 50-826. Dąbrowski A, Wierzba M. 2006 Inwentaryzacja ornitologiczna i fitosocjologiczno-kartograficzna siedlisk w Dolinie Liwca na odcinku od Starowoli do Strachowa, położonym w obszarze sieci NATURA 2000 o nazwie PLB140002 Dolina Liwca. PBE "NATURA" na zlecenie Starostwa Powiatu Wołomińskiego z dn. 28 kwietnia 2006 r.7. Falkowski M. 1995-2008 Siedlce - inwentaryzacja szaty

roślinnej w latach 1995-2008.8. Falkowski M. 2002 Brzoza niska *Betula humilis* na Wysoczyźnie Siedleckiej. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 1 109-1149. Falkowski M. 2003 Szata roślinna stawów rybnych dorzecza Bugu na Nizinie Południowopodlaskiej. Zakład Botaniki, Akademia Podlaska. Praca doktorska.10. Falkowski M., Goławski A., Nesteruk T., Nowicka-Falkowska K., Solis M. 2002 Dokumentacja przyrodnicza projektowanego rezerwatu częściowego "Stawy Siedleckie". Mazowieckie Towarzystwo Ochrony Fauny, Zakład Botaniki AP w Siedlcach. ss. 6311. Falkowski M., Krechowski J., Nowicka K. 1998 Notatki florystyczne z Podlasia. *Fragm. Flor. et Geobot.* 5 41-45 Falkowski M., Krechowski J., Nowicka-Falkowska K. 2000 Rośliny naczyniowe projektowanego rezerwatu ornitologicznego "Stawy Siedleckie" koło Siedlec. *Parki nar. Rez. przyr.* 19,3 11-2012. Głowacki Z. 1976 Materiały do flory Wysoczyzny Siedleckiej. *Zesz. Nauk. WSP w Siedlcach* 1 63-9413. Głowacki Z. 1984 Notatki florystyczne z Mazowsza i Podlasia. *Zesz. Nauk. WSRP w Siedlcach* 4 51-7714. Głowacki Z. 1990 Notatki florystyczne z Mazowsza i Podlasia cz. I. *Zesz. Nauk. WSRP w Siedlcach* 24 85-9015. Głowacki Z., Falkowski M., Krechowski J., Marciniuk J., Marciniuk P., Nowicka-Falkowska K., Wierzba M. 2003 Czerwona lista roślin naczyniowych Niziny Południowopodlaskiej. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 2 5-4116. Górski Paweł 2008 Inwentaryzacja herpetofauny w 2008 r. Zakład Parazytologii i Inwazyjologii, SGGW, ul. Cieszewskiego 8, 02-786 Warszawa17. Hajdamowicz I., Jastrzębski P. 2008 Threats to rare European spider species, *Tetragnatha reimoseri* (Araneae: Tetragnathidae) and fishponds as an alternate habitat. *Nature Conservation* 64 31-3718. Jówko G., Głowacki Z. 1976 Flora roślin naczyniowych gleb mokrych w najbliższych okolicach Siedlec. *Zesz. Nauk. WSP w Siedlcach* 1 95-12119. Komorowska M. 1990 Rzadsze gatunki roślin naczyniowych terenów lesnych okolic Jarnic. *Zesz. Nauk. WSRP w Siedlcach* 24 143-15020. Kowalski M., Lesiński G. 2001 Ssaki Mammalia - zagrożenia i ochrona. [w:] Kot H., Dombrowski A. (red.). *Strategia ochrony fauny na Nizinie Mazowieckiej* Mazowieckie Towarzystwo Ochrony Fauny, Siedlce 119-12621. Królak E., Korycińska M. 2001 Wybrane grupy makrobezkręgowców rzeki Liwiec i jej dopływów. [w:] Kot H., Dombrowski A. (red.). *Strategia ochrony fauny na Nizinie Mazowieckiej*. Mazowieckie Towarzystwo Ochrony Fauny, Siedlce. s. 147-15822. Marszał L., Zięba G., Przybylski M., Grabowska J., Pietraszewski D., Gmur J. 2006 Ichtiofauna systemu rzeki Liwiec. *Roczniki Naukowe PZW* 19 47-7023. Mielewczyk S. 1998 Materiały do znajomości entomofauny wodnej (Odonata, Heteroptera, Coleoptera) stawów rybnych pod Siedlcami jako proponowanego rezerwatu "Rybakówka". *Rocz. Nauk. PTOP. "Salamandra"* 2 109-11824. Nesteruk T. 1986 Freshwater Gastrotricha of Polska. IV. Gastrotricha from fish ponds in the vicinity of Siedlce. *Fragmenta Faunistica* 30,13 215-23325. Nowicka-Falkowska K. 1995-2008 Siedlce - inwentaryzacja szaty roślinnej w latach 1995-2008.26. Nowicka-Falkowska K. 2002 Ekologia wybranych populacji *Listera ovata* (L.) R. Br. z okolic Siedlec. *Acta Scientiarum Polonorum, Biologia* 1(1-2) 23-3227. Nowicka-Falkowska K., Falkowski M. 2006(2007) Fishpond areas - sites of abundant occurrence of Orchidaceae. [in:] Olszewski T. S., Afranowicz R., Bociąg K. (eds.). *Gontemporary trends of botanical research - on Profesor 28. Hanna Piotrowska 80th birthday anniversary. Acta Bot. Cassub.* 6 85-9229. Podbielkowski Z. 1967a Rzadsze rośliny naczyniowe województwa warszawskiego. *Fragm. Flor. Geobot.* 8, 3 323-32530. Romanowski J. 2001 Wydra *Lutra lutra* L. [w:] Kot H., Dombrowski A. (red.). *Strategia ochrony fauny na Nizinie Mazowieckiej* Mazowieckie Towarzystwo Ochrony Fauny, Siedlce 379-38631. Soczewka B. 1990 Nowe stanowiska rzadszych roślin na torfowisku Klimonty w woj. siedleckim. *Zesz. Nauk. WSRP w Siedlcach.* 24 159-16432. Stańska M. 2001 Pająki Araneace Niziny Mazowieckiej - stan wiedzy, zagrożenia i formy ochrony. [w:] Kot H., Dombrowski A. (red.). *Strategia ochrony fauny na Nizinie Mazowieckiej*. Mazowieckie Towarzystwo Ochrony Fauny, Siedlce. 295-30433. Stefaniuk J. 1981 Pająki pasa przybrzeżnego stawów w Mordach. Praca magisterska. Zakład Zoologii WSRP, Siedlce.34. Strużyński W. 2008 inwentaryzacja mięczaków w 2008 r. Zakład Zoologii, Wydział Nauk o Zwierzętach SGGW, ul. Ciszewskiego 8, 02-787 Warszawa35. Wierzba M. 1993-2008 Siedlce - inwentaryzacja szaty roślinnej w latach 1993-2008.36. Wolnicki Jacek 2008 inwentaryzacja ichtiofauny w 2008 r. Zakład Rybactwa Stawowego, Instytut Rybactwa Śródlądowego, ul. Główna 48, Żabieniec, 05-500 Piaseczno37. Wziętek Bogdan 2015 Inwentaryzacja kozy *Cobitis taenia* w obszarze Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH14003238. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	0.05	PL04	26.83	PL02	2.59

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Siedlecko-Węgrowski	*	26.83
PL03	Nadbużański Park Krajobrazowy	*	0.05
PL02	Stawy Siedleckie	*	1.77
PL02	Klimonty	*	0.82

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
Adres:	Polska Henryka Sienkiewicza 3 00-015 Warszawa
Adres e-mail:	rdos.warszawa@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒	Tak	<p>Nazwa: Zarządzenie nr 14 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032 Link: http://edziennik.mazowieckie.pl/#/legalact/2014/3827/</p> <p>Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 29 października 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032 Link: http://edziennik.mazowieckie.pl/#/legalact/2014/9975/</p> <p>Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 11 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032 Link: http://edziennik.mazowieckie.pl/#/legalact/2016/2531/</p>
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐	Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140032

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)